

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

5. Роль академічного середовища у формуванні нової генерації підприємців

Університет має стати майданчиком для інтелектуального експерименту. Важливо змістити акцент з «накопичення знань про технології» на «розвиток здатності оцінювати технології». Викладач у цьому контексті виступає не як ретранслятор інформації, а як фасилітатор, що стимулює критичний дискурс.

Особливу увагу слід приділити міждисциплінарності. Поєднання економічних знань з основами дата-сайнс, психології прийняття рішень та етики створює цілісну картину, необхідну для критичного сприйняття сучасного бізнес-ландшафту.

Академічне середовище має виховувати не «операторів технологій», а «архітекторів рішень». Критичне мислення у поєднанні з глибоким розумінням бізнес-технологій формує інтелектуальну відповідальність. Це означає:

- ✓ розуміння наслідків автоматизації для ринку праці;
- ✓ етичне використання персональних даних клієнтів;
- ✓ здатність визнати помилковість обраної технологічної стратегії та вчасно провести реструктуризацію.

Висновки

Критичне мислення в академічному середовищі є мостом між теоретичними знаннями та практичною успішністю в бізнесі. В умовах домінування бізнес-технологій, здатність людини до глибокого аналізу, етичної оцінки та логічного висновку залишається єдиною незамінною компетенцією, яку неможливо повністю автоматизувати. Розвиток КМ у майбутніх підприємців є запорукою не лише їхнього особистого успіху, а й економічної стійкості та інноваційного поступу держави в цілому.

Отже, інтеграція критичного мислення в освітній процес підготовки підприємців є необхідною умовою для безпечного та ефективного впровадження бізнес-технологій. Тільки через призму критичної перевірки гіпотез, етичної оцінки алгоритмів та валідації даних ми можемо трансформувати академічні знання у реальну економічну стійкість та інноваційну спроможність сучасного бізнесу.

ЗОЗУЛЯК-СЛУЧИК Роксоляна Василівна

РОЛЬ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

У період війни роль соціальної роботи стає надзвичайно важливою для підтримки соціальної стабільності та надання гуманітарної допомоги постраждалим від військового вторгнення та глибокої економічної кризи. Фахівці соціальної сфери щодня стикаються з новими викликами, забезпечуючи

захист та допомогу великій кількості осіб, які одночасно опинилися в кризовій ситуації та потребують негайної підтримки. З огляду на сучасні виклики в українському суспільстві надважливим для професійного становлення є розвиток навичок критичного мислення у студентів закладів вищої освіти – майбутніх соціальних працівників, соціальних педагогів, фахівців із соціальної роботи.

У сучасних вітчизняних дослідженнях питанню виникнення й розвитку критичного мислення особистості присвятили свої дослідження Т. Воропай, В. Кремень, О. Пометун, С. Терно, О. Тягло та інші. Проблему формування критичного мислення молоді окреслили у своїх розвідках О. Василенко, В. Голяк, О. Денисевич, Н. Харченко, О. Швець та інші.

У наукових дослідженнях критичне мислення розглядають як тип мислення про будь-який предмет, чи проблему за допомогою якого особистість покращує якість свого мислення шляхом комплексного аналізу та критичної оцінки [1].

Водночас О. Тягло розглядає критичне мислення як сучасну освітню інновацію та інструмент виживання в інформаційному суспільстві, де штучний інтелект став повсякденним засобом. Тому саме здатність до аналізу та критичного ставлення до інформації визначає конкурентноспроможність майбутнього фахівця [4].

На компонентах методологічному, змістовному та ціннісному складної системи концепції критичного мислення акцентує свою увагу науковець С. Терно [3].

Практичне спрямування у формуванні критичного мислення зустрічаємо у науковця О. Пометун, яка є розробницею інтерактивних методик навчання [2].

У Стандарті вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти Бакалавр, галузь знань 23 Соціальна робота, спеціальність 231 Соціальна робота прописано цілий ряд загальних, фахових компетентностей і програмних результатів, які забезпечують формування критичного мислення у майбутніх фахівців. Взявши їх за основу, ми критичне мислення розглядаємо як ключову компетентність майбутніх фахівців соціальної сфери, яка включає різноманітний аналіз інформації, аргументоване оцінювання доказів, формулювання обґрунтованих висновків та логічне розв'язання проблем у соціальній сфері.

Формування критичного мислення у майбутніх фахівців соціальної сфери сприяє розвитку умінь:

- здійснювати оцінювання ефективності етапів і результатів розумової діяльності;
- знаходити альтернативні вирішення проблем;
- мислити логічно правильно, самостійно, здійснювати критичний аналіз інформації;
- критично осмислювати дійсність в моральних оцінках [1].

Опираючись на дослідження вітчизняних науковців, формування критичного мислення у майбутніх фахівців соціальної сфери пропонується здійснювати у навчальних групах шляхом вивчення міждисциплінарних предметів, зокрема «Вікова фізіологія та основи охорони здоров'я», «Філософія», «Загальна психологія», «Загальна соціологія», «Соціальна психологія», «Етика соціальної роботи». На дисциплінах «Основи наукових (соціальних) досліджень», «Методи соціальної роботи», «Технології соціальної роботи (вітчизняні та зарубіжні)» формувати індуктивне мислення, уміння сумніватися в твердженнях і гіпотезах. Застосовувати стратегії критичного мислення і симуляції, комплексні тренінги для поліпшення навичок критичного мислення у студентів на дисциплінах «Соціальна педагогіка з основами практикуму з соціальної роботи», «Соціальна робота з різними групами клієнтів, в т. ч. із сім'ями на етапі раннього втручання», «Основи консультування клієнтів, які перебувають у СЖО», «Професійна майстерність соціального працівника з основами супервізії», «Менеджмент з основами комунікації в соціальній роботі».

У практичній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери пропонується застосовувати покрокові стратегії вирішення соціальних проблем, шляхом з'ясування природи проблеми, збору і систематизації відповідної інформації, оцінювання достовірності цієї інформації, її аналізу, формулювання логічних, переконливих висновків, оцінювання у рамках дебатів.

Таким чином формування критичного мислення у майбутніх фахівців соціальної сфери є надважливим завданням закладів вищої освіти. Здійснюватися воно повинно систематично, охоплюючи як теоретичну, так і практичну складову професійної підготовки. Сформованість критичного мислення вказує на готовність випускників виконувати ефективно свої професійні обов'язки, тобто: приймати обґрунтовані та оптимальні рішення, аналізувати складні ситуації, уникати маніпуляцій та ефективно допомагати клієнтам, які знаходяться у кризовій ситуації, нешаблонно підходити до розв'язання проблем

Список використаних джерел:

1. Бадер С. О., Починкова М. М. Формування критичного мислення особистості в контексті ціннісносміслової парадигми. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. №4 (358). 2023. С. 35–44. [Електронний ресурс]. URL : [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2023-4\(358\)-35-44](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2023-4(358)-35-44)
2. Пометун О. Критичне мислення як педагогічний феномен. Український педагогічний журнал. 2018. № 2. С. 89-98.
3. Терно С. О. Критичне мислення – сучасний вимір суспільствознавчої освіти. Запоріжжя : Просвіта, 2009. 268 с.
4. Тягло О. В. Досвід засвоєння критичного мислення в українській вищій школі. Філософія освіти. Philosophy of Education. 2017. № 2 (21). С. 240-257.

Intercultural Communication (Based on Chinese Language Material)	мислення в міжкультурній комунікації (на основі китайськомовного матеріалу)	
Ivanna Zaremska Development of critical thinking of higher education students in classes on the course "Foreign Language for Professional Purposes"	Заремська Іванна Розвиток критичного мислення здобувачів вищої освіти на заняттях із курсу «іноземна мова за професійним спрямуванням»	116
Dmytro Zdebskyi Critical thinking as a professional competence of a polygraph examiner	Здебський Дмитро Критичне мислення як професійна компетентність поліграфолога	119
Nataliia Zelisko Critical thinking as a tool for validating business models in the digital environment	Зеліско Наталія Критичне мислення як інструмент валідації бізнес-моделей у цифровому середовищі	122
Roksoliana Zozuliak-Sluchykh The role of critical thinking in the professional training of future social professionals	Зозуляк-Случик Роксоліана Роль критичного мислення у професійній підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери	127
Maryna Kabysh Development of critical thinking in higher education institutions in Ukraine	Кабиш Марина Розвиток критичного мислення у закладах вищої освіти України	129
Olha Kalyta-Vlasiuk, Mariia Holubieva Developing critical thinking among future environmental professionals in higher education institutions in France	Калита-Власюк Ольга, Голубєва Марія Розвиток критичного мислення майбутніх фахівців з екології в закладах вищої освіти Франції	131
Yuliia Kaliuzhna Films as an immersive method of learning and shaping creative thinking in political science students	Калюжна Юлія Фільми як імерсивний метод навчання та формування креативного мислення студентів-політологів	135
Viktor Kasianchuk Comparative effectiveness of traditional rehabilitation and VR\AR technologies	Касянчук Віктор Порівняльна ефективність традиційної реабілітації та VR\AR технологій	140
Yuliia Kerpatenko Critical and creative thinking: teaching higher education students to analyze information from	Керпатенко Юлія Критичне та креативне мислення: навчання здобувачів закладів	143